

De Bibelske Fester

Hovedteksterne i GT

- 2 Mos 23,10-19
- 2 Mos 34,18-26
- 3 Mos 23,1-44
- 5 Mos 16,1-17
- (4 Mos 28-29 om festofrene)

2

2 Mos 23,10-19 + 34,18-23

“Tre gange om året skal du fejre fest for mig”

- usyrede brøds fest
- kornhøstfesten/ugefesten for hvedehøsten
- frugthøstfesten (“indsamlingsfesten”)

3

3 Mos 23 og 5 Mos 16

- (Sabbat)
- Påske - *Valfartsfest*
  - usyrede brøds fest
  - førstegrøden af kornet
- Ugefesten (Pinse) - *Valfartsfest*
- Hornblæsning
- Forsoningsdagen
- Løvhyttefesten - *Valfartsfest*

4

Hvorfor landbrugsfester?

Kana'anæerne

- flergudsdyrkeri
- høje, ege, templer
- frugtbarhed
- behage guderne
- ofringer: gave

Guds folk

- Herren er én
- dyrke Herren ét sted
- al velsignelse fra Gud
- tillid til Gud
- ofringer: tak/soning

5

Sabbatten – en fest?

- Festernes Alfa og Omega
- Den vigtigste festdag i GT
- Indhold (1 Mos 2,1-3; 2 Mos 20,8-11)
  - hvile
  - velsignelse
  - helligelse
  - fuldendelse

6

Et dobbelt perspektiv

- **Fest for *Skaberen***
  - tak for høsten
  - minde om Gud, som giver af alle gode gaver
- **Fest for *Frelseren***
  - tak for Guds pagt
  - minde om Guds frelsende indgreb i historien
  - fornyelse af pagtfællesskab

7

Skaberen og Frelseren

Fest for *Skaberen*

- Byghøstfesten
- Hvedehøstfesten
- Frugthøstfesten

Fest for *Frelseren*

- ➡ Påske (udvandringen)
- ➡ Pinse (pagten på Sinaj)
- ➡ Løvhyttetfesten (ørkentiden)

8

Påske ifølge 3 Mos 23

- Den første valfartsfest i feståret (i den første måned jf. den religiøse kalender)
- **Tre fester:**
  1. pæsach (påske) (14. nisan)
  2. de usyrede brøds fest (15. nisan og syv dage)
  3. svingningen af det første neg ("dagen efter sabbatten" = 16. nisan)

9

Påskens indhold

- "Exodus", udfrielse, frelse, forløsning
- Lammet – stedfortrædende offer for den førstefødte (Israel = Guds førstefødte)
- Måltidet – sakramental karakter (jf. at få del i offeret)
- Leve et "usyret" liv (ingen urenhed)
- Årlig fest: ihukommelse og deltagelse

10

Pinse ifølge GT

- Tælles fra påske: "ugefesten" (Pentecosta)
- Afsluttende fest for kornhøsten som helhed (5 Mos 16,9)
- Høstfest for hvedehøsten (2 Mos 34,22)
- "Førstegrødens dag" (4 Mos 28,26)

11

Festen for modtagelsen af loven

- Exodus 19,1: "... i den tredje måned"
- Jubilæer-bogen (2. årh. f.Kr.): Fejring af pagtsslutningen på Sinaj (+ øvrige pagter)
- Læsninger: 2 Mos 19-20 (Mishna)

12

Gud tager bolig hos sit folk

Gud stiger ned i skyen

- Sinaj-bjerget: 2 Mos 19,16; 20,18
- Tabernaklet: 2 Mos 40,34-35
- (Zion-bjerget: 1 Kong 8,10)

13

Efterårets fester

- **Den syvende måned: "sabbatsmåned"**
  - "ved årets udgang" (2 Mos 24,16)
  - hvilens, fuldendelsens, velsignelsens måned
- **Tre fester (3 Mos 23):**
  1. Hornblæsningsfesten (v23-25)
  2. Den store Forsoningsdag (v26-32)
  3. Løvhyttefesten (v33-43)

14

Hornblæsningsfesten

• **Foreskrifter**

- blæse i trumpet
- holde hviledag
- "ihukommelse"

• **Tolkning**

- indvarsling af sabbatsmåned
- gør dig rede til forsoningsdagen og løvhyttefesten

15

Den store Forsoningsdag

- Tekst: 3 Mos 16(-17)
- Eneste dag om året, hvor ypperstepræsten måtte gå ind i det allerhelligste
- Den eneste dag om året, hvor Guds navn nævnes
- Syndebukken
- Soningsblodet stryges på pagtens ark
- Fastedag

16

Tolkning

- Syndens dødelige alvor
- Stedfortrædende død
- Muligheden for tilgivelse
- Alle årets ofringer henter sin validitet fra denne dag
- Kun via *forsoningsdagen* er der adgang til *løvhyttefesten*

17

Løvhyttefest – frugthøstfest

- "Frugthøstfesten" (2 Mos 24; 34)
- (direkte oversat: "indsamlingsfesten")
  - frugt, oliven
  - druer (5 Mos 16,13)

18

Høstfest

Handling på Tempelpladsen (3 Mos 23,40-42)

- "... frugt af prægtige træer"
- "... bo i løvhytter i syv dage"

- Detaljeret beskrivelse: Neh 8,14-18

19

Betydningen af Løvhytten?

- Midlertidig hytte beskytte høsten (Es 1,8; 4,6)
- I Kana'an ofte forbundet med afguder

Løvhytter ved Templet

- Gud – alle gode gavers giver
- Frugtbarhed forbundet med Gud
- Vil du vogte din frugt? Stol på Gud!

20

Løvhyttefest for Frelseren

"... at jeg lod israelitterne bo i løvhytter, da jeg førte dem ud af Egypten"
– men de boede da i telte???

- Telt = træ-skellet med skind
- Løvhytte = træ-skellet med løv

21

"for at de kommende slægter skal vide" – hvad?

- "... at jeg lod jer bo i løvhytter?"
– de 40 år i ørkenen var en tid med straf og prøvelse?
- **Nøgle: 5 Mos 8,12-18:**
– idealtid: Folket var afhængigt af Gud
– 2 Mos 13,21-22: ildsøjlen, lyset
– 2 Mos 15,22 – 17,7: vandet og manna'en

22

Betydningen af Løvhytten

Høstens midlertidige hytte – et billede på ørkenens midlertidige telte

- Gud er dit *eneste* permanente sted!
- Når du kommer ind i det forjættede land – bor i fine huse – glem ikke, at Herren er din faste bolig (jf. Sl 90,1)

23

Et profetisk perspektiv

- Det forjættede land – ikke det endelige mål
- Løvhyttefesten peger frem mod det fremtidige Guds Rige
- **Profeternes perspektiv:**
– dom og genrejsning af Israel (f.eks. Esajas)

24

Løvhyttefesten – klimaks

- **I syvende måned**
  - sabbatsmåneden: fuldendelse, hvile, frelse
- **Afsluttende høstfest for hele året**
  - “tærskelpladsen”; “hele din afgrøde” (5 Mos 16)
- **Overflødhedshorn af ofre** (4 Mos 29)
- **En ekstra festdag**
- **“... derfor skal du være glad”**

25

Påskens profetiske karakter

- **En fremtidig “exodus”, forløsning:**
  - Jer 31,31ff (en ny pagt)
  - Mika 7,15-16 (“som dengang du drog ud af Egypten”)
  - Esajas 11,16 (“ligesom der var for Israel, den dag de drog op fra Egypten”); et fremtidigt påskelam:
- **Herrens lidende tjener;** Den ene, der dør for de mange: “som et lam, der føres til slagting” (jf. Esajas 53)

26

Pinsens profetiske karakter

- “Den ny pagt”, “min lov i deres indre” (Jer 31,31ff)
- “En ny ånd” (Ez 11,19)
- “Jeg renser jer” (Ez 36,25-31)
- “Jeg vil udgyde min ånd” (Joel 3,1)
- “Over Jerusalems indbyggere” (Zak 12,10)

- Et nyt tempel (Ez 10-11); Ez 43; 47; Zak 14

27

Den fremtidige “Sukkot”

- **Es 4,3-6:**
  - en sky om dagen og ... ild om natten – en hytte (*sukka*)
- **Zak 14:**
  - “Oliebjerget skal spaltes i to ...”
  - “der skal være lyst ved aftenstid ...”, “ingen frost, hede”
  - “levende vand skal strømme ud fra Jerusalem ...”
  - “Herren er konge – Herren være én og Hans navn ... ét”
  - Folkenes løvhyttefest
- **Ez 47:** tempelkilden [sml. hele templet kap. 40-48]
- **Ez 37:** “én hyrde”, “min bolig skal være hos dem”

28

Skaberen og Frelseren

<u>Fest for Skaberen</u>	<u>Fest for Frelseren</u>
usyrede brøds fest	➔ Påske (Forløsning)
kornhøstfesten	➔ Pinse (Helliggørelse)
frugthøstfesten	➔ Løvhyttefesten (Frelse)

29

Påskens og Kristus

- “Exodus”, udfrielse, frelse, forløsning ved Jesu blod. Fred med Gud (Rom 5)
- Den ny pagts måltid (nadveren)
- Jesu usyrede liv hengivet for os
- Jesu opstandelse – et pant på vores

30

Pinsedag, ApG 1-2

- "Lyd fra himlen", "Tunger af ild" (sml. 2 Mos 20)
- Det nye tempel (jf. Joh 14,23; 16,7)
- Den nye pagt (Joel 3) i Peters pinseprædiken
- Frelshistorisk engangsbegivenhed; Dåben det nye pagtstegn (Ez 36; ApG 1,5 2,38)
- Tungemål: evangeliet til hele verden!!!

31

Påske og pinse

- **Man kommer kun til pinse via påske**
  - Påsken: *forløsningen* (jeg vil være jeres Gud)
  - Pinsen: *helligelsen* (I skal være mit folk)
- **Fra et neg – til to syrede brød???**
  - Jesu opstandelses førstegrøde
  - Førstegrøden af høsten af jøder og hedninger

32

Pinse og førstegrøden

- Ånden er en førstegrøde i os (Rom 8,23)
- Vi er førstegrøden til Gud (2 Thess 2,13)
- Høsten er stor (Matt 9,25-38) – pinsens missionsperspektiv
- Den endelige høst: Åb 14,1-5

33

Løvhyttefesten i NT

Hebræerne

- Der venter en sabbatshvile (4,1ff)
- "Fremmede på jord" - "det himmelske land" (11)
- "For her har vi ikke en by, der består, men vi søger frem til den, der skal komme" (13,14)

34

Løvhyttefesten i NT

- **Åb 7: den store (indsamlede) skare**
  - "palmegrene i hænderne" (v9)
  - glæde
  - "rejse sit telt over dem" (v15)
  - "vogte dem og lede dem" (v17)
  - "livets kildevæld" (v17)

35

Løvhyttefesten i NT

Åb 21: En ny himmel og jord

- "Nu er Guds bolig hos menneskene" (v3)
- "Den, der tørster ... livets vand" (v6)
- "Lammet er dens lys" (v23)
- "Folkeslagene... og jordens konger ... med deres herligheder" (v24)
  - [samtidig en beskrivelse i paradisisk sprogdragt, sml. profeterne i GT]

36

Løvhyttefesten i NT

- **Åb 22: Det Ny Jerusalem**
  - “floden med livets vand ... fra tronen” (v1)
  - “træets blade/frugt” (v2)
  - “Herren Gud lyser for dem...” (v5)
  - “de skal være konger i evighedernes evigheder” (v5)
- **1 Kor 15,28**
  - “...Gud ... være alt i alle”

37

Festerne og den nye Pagt

Påske	➡	Jesu død og opstandelse
forløsning		
Pinse	➡	Den Hellige Ånd tager bolig i det nye tempel
helliggørelse		
Løvhyttefest	➡	Den endelige frelse
indsamling/Gud hos sit folk		

38

I Jesus er Løvhyttefesten opfyldt

- Endetidens Tempel: Gud har taget bolig iblandt os (Joh 1,14; 8,58)
- Lyset og det levende vand (7,37; 8,12)
- Leder, sørger for, beskytter (10) på vejen hjem (8,21; 8,53; 10,9)
- I Ham: én hjord, én hyrde (10,14)
- Gennem dom til genrejsning (9,38ff; 10,11-19)

39

Allerede/Endnu ikke

- **Allerede: Jesus er opfyldelsen:**
  - i Ham er vi hjemme; Han er vores “Sukka”
  - Ånden er udgydt i det nye Tempel
  - “indsamlingen” er begyndt
- **Endnu ikke:**
  - den sidste høst/indsamling ind til den evige Sabbatshvile venter vi stadig på!

40

Hornblæsningen i NT

- **Baggrund for tanken om “den sidste basun”**
  - “Han skal sende sine engle ud med høj basunklang, og de skal samle hans udvalgte fra de fire verdenshjørner...” (Matt 24,31)
  - “Basunen skal lyde og de døde opstå...” (1 Kor 15,22)
  - “For Herren selv vil, når ... Guds basun gjalder, stige ned fra himlen...” (1 Thess 4,16)
  - Indvarsler “nytår” (‘shannah tova’) for Guds folk ...

41

Den store Forsoningsdag i NT

- Jesu død et sonoffer (Rom 3,25)
- “... men med sit eget blod, gik Han én gang for alle ind i det Allerhelligste og vandt evig forløsning” (Hebr 9,12)
- Forhænet flængedes (Matt 27,51)
- Direkte adgang til det Allerhelligste ved Jesu blod (Hebr 10,19)

42

Forsoningsdagen i NT

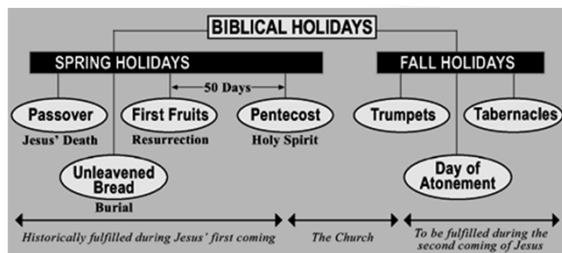
- Hornblæsning ➡ Den sidste basun
- Yom Kippur ➡ Dommedag
- Løvhyttfesten ➡ Den nye jord

43

Festerne og Guds Frelsesplan

- Sabbat
- Påske **Forløsning** [*basis*]
- Pinse **Helliggørelse** [*proces*]
- Hornblæsning (indvarsler sabbatsmåned)
- Yom Kippur (dommedag)
- Løvhyttfest **Frelse** [*målet*]
- Sabbat

44

45